

МУЗИКА. ЕСТЕТИКА

УДК 780.641(477)
DOI: 10.37026/2520-6427-2024-119-3-49-53

Роман ДЗВІНКА,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичного фольклору
Інституту мистецтв
Рівненського державного
гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0009-0008-5178-4307
e-mail: roman_dzvinka@ukr.net

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК МИХАЙЛА ТИМОФІЙВА В КОНТЕКСТІ ЕВОЛЮЦІЇ СОПЛКОВОГО ВИКОНАВСТВА (до 80-річчя від дня народження)

Анотація. У статті в ракурсі становлення та розвитку сучасного сопілкового виконавства досліджується творчість віртуозного музиканта-мультиінструменталіста, майстра духових етноінструментів Михайла Миколайовича Тимофіїва, який зробив значний внесок у розвиток українського сопілкового виконавства.

Обґрунтовано феномен видатного гуцульського митця, зокрема доведено, що в його багатогранній особистості органічно поєдналися дослідник та знавець традиційної культури, винахідник і чудовий майстер етнодухових інструментів, неперевершений виконавець творів академічної музики на фрілці та сопілці, а також автентичної музики в її первинному вигляді та вторинних формах побутування, популяризатор

традиційної інструментальної гуцульської музики не лише в Україні, а й за кордоном.

Наголошено, що Михайло Тимофіїв не лише досконало володів грою на багатьох етнодухових інструментах, а й відіграв особливу роль у пошуках і розробці оптимальної конструкції сопілкових інструментів, що стало початком нової фази розвитку сопілкарства та професіоналізації сопілкового виконавства в Україні; розширив інструментарій оркестру народних інструментів та збагатив його репертуаром і техніко-виконавським рівнем ансамблювання.

Ключові слова: сопілкове виконавство, фрілка, сопілка, етнодухові інструменти, професіоналізація сопілкарства.

Roman DZVINKA,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Musical Folklore of the Institute of Arts,
Rivne State Humanitarian University,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0009-0008-5178-4307
e-mail: roman_dzvinka@ukr.net

CREATIVE WORKS OF MYKHAILO TYMOFIYIV IN THE CONTEXT OF THE PIPE PERFORMING EVOLUTION (to the 80th-anniversary of the date of birth)

Abstract. The article deals with the study of the creativity of the famous artist of Mykhailo Tymofiyiv in the process of formation and development of modern pipe performing. The most important aspects of the authentic

and secondary performance of the virtuoso multi-instrumentalist and master of wind ethno-instruments are revealed.

The relevance of this topic is to study the significant

creative work of M. Tymofiyiv, a virtuoso multi-instrumentalist, master of ethno-blue wind instruments, who made a significant contribution to the development of Ukrainian pipe performance. The phenomenon of a great Hutsul artist is that his personality organically combines a researcher and an expert in traditional culture, an inventor and a great master of ethno-brass instruments. Mykhailo Tymofiyiv is a masterful performer of authentic music in its original shape and secondary forms of existence, an unsurpassed performer of academic music on the frilka (Ukrainian musical instrument) and pipe. An outstanding multi-instrumentalist, he was proficient in playing many ethno-brass instruments and popularized traditional instrumental Hutsul music not only in Ukraine but also abroad.

M. Tymofiyiv played an important role in the search and development of the optimal design of pipe instruments, which marked the beginning of a new phase in the development of pipe-making and the professionalisation of pipe performance in Ukraine.

The creative work of the outstanding multi-instrumentalist, innovator and designer of ethno brass instruments of Mykhailo Tymofiyiv puts him in the same line with the famous Ukrainian masters of pipe instruments and virtuoso performers. The artist will go down in history as the author of the idea of the ten-hole pipe and an innovator and designer of numerous ethnic wind instruments, as well as the first virtuoso performer and populariser of authentic and classical music on the frilka.

Key words: *pipe performance, frilka (Ukrainian musical instrument), pipe, ethno-brass instruments, professionalisation of pipe-making.*

Постановка проблеми. Одним із визначних відкриттів у сфері народного інструментального виконавства другої половини ХХ століття став винахід хроматичної сопілки. Удосконалення етнодухових інструментів передусім стосується проблем виконавського й конструкторського аспектів. Ключову роль в історії хроматизації сопілки відіграли відомі постаті української музичної культури Михайло Тимофіїв та Дмитро Демінчук, які своїм винаходом перевершили свисткові флейти інших народів. Зокрема, наполегливими пошуками у формуванні свого мистецького світогляду та невпинними прагненнями професіоналізації сопілкарства відзначається творчий доробок Михайла Миколайовича Тимофіїва.

Михайло Тимофіїв належить до нової генерації мультиінструменталістів, який поєднав у собі риси дослідника-фольклориста, автентичного носія гуцульської традиції та новатора-конструктора численних етнодухових інструментів. Він як майстер музичних інструментів є ще й винахідником хроматичної фрільки та її активним популяризатором. Мистецький талант і неймовірна працелюбність митця відіграли важливу роль у відродженні традиційної народномузичної культури та творенні новітнього етапу професіоналізації сопілкарського виконавства.

Вивчення творчого доробку Михайла Тимофіїва є актуальним як із погляду практичного освоєння багатогранної мистецької спадщини гуцульського митця,

так і з метою осмислення інтеграційних процесів українського сопілкарського виконавства у європейську музичну культуру.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Дослідженню музично-акустичних, технічних, художніх проблем виконавства на сопілці та етнодухових інструментах присвячено низку мистецтвознавчих, музично-методичних праць науковців, митців, майстрів музичних інструментів (І. Скляр, Є. Бобровников, І. Мацієвський, М. Хай, П. Круль, В. Гуцал, М. Тимофіїв, М. Корчинський, Б. Яремко, Я. Мазур, А. Кондрашевський, Р. Дверій, Б. Корчинська-Яскевич, Р. Дзвінка та ін.).

Друга половина ХХ століття позначена стрімким розвитком сопілкарського виконавства, яке має давню історію – від архаїчних і традиційних форм до академізованого сопілкарського мистецтва, заснованого на музиці писемної традиції. Його зародження, як стверджує М. Тимофіїв, пов'язане з низкою постатей української музичної культури ХХ ст., роль яких у контексті розвитку сопілкарства була надзвичайно вагомою. Серед них – Є. Бобровников, В. Зуляк, Н. Матвеев, І. Скляр, М. Тимофіїв, О. Шльончик (Тимофіїв, 2012).

Роль Михайла Тимофіїва як фольклориста, музиканта-мультиінструменталіста, майстра-новатора духових етноінструментів, педагога, керівника оркестру висвітлено в низці видань, зокрема джерельною базою передусім стали його праці з питань фольклористики й етноінструментознавства (Тимофіїв, 1972; Тимофіїв, 1981; Тимофіїв, 1994; Тимофіїв, 1999; Тимофіїв, 2012). Також творчість митця є предметом дослідження таких науковців, як Б. Корчинська-Яскевич, Л. Філоненко, О. Німилович (Філоненко, Німилович, 2008; Філоненко, 2012; Філоненко, Німилович, 2014). Сторінку митця представлено і у вільній енциклопедії «Вікіпедії» (Тимофіїв Михайло Миколайович: сторінка митця у Вікіпедії, 2024).

Мета статті – дослідити творчий доробок видатного митця, музиканта-інструменталіста Михайла Миколайовича Тимофіїва, довести його значущість у контексті розвитку українського сопілкарського виконавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Безпосередня дотичність Михайла Тимофіїва до початків популяризації сопілкарства та еволюції сопілкарського виконавства полягає в його винахідницькій діяльності майстра-конструктора та виконавській творчості як талановитого музиканта-самородка.

Михайло Миколайович зростав у родині музикантів, що сприяло ранньому виявленню в хлопчика активного інтересу до музики. Першим його музичним інструментом стала фрілька, на якій він почав грати з шестирічного віку. З 11 років малий Михайлик уже був учасником шкільних троїстих музик та почав грати на фрільці (сопілці) у весільній капелі родини Кавацуків. Зростаючи в сім'ї, де неабияк цінувалося народне мистецтво, М. Тимофіїв ще в молоді роки сформувався як професійний народний музикант, осягнувши всі тонкощі народної музики й народних інструментів. Цей талант він перейняв у спадок від сільсько-музичної родини – діда «Дудчака» (Філоненко, Німилович, 2008).

Із юнацьких літ для Михайла не існувало в музиці жодних дрібниць: він усе обмірковував і прагнув

зробити якнайкраще. Добре освоївши навички гри на фрілці, він неодноразово замислювався над тим, як удосконалити цей інструмент. Робота з пошуку хроматичної будови фрілки розпочалася із поступового збільшення кількості отворів та обчисленням їхньої величини.

Виготовлення та вдосконалення народних духових інструментів проходить «червоною ниткою» в усій творчій діяльності М. Тимофіїва. Так, свою роботу з удосконалення фрілки він продовжував навіть під час служби в армії і у 1964 році вже мав інструмент із десятима отворами. Демобілізувавшись з армії, майстер працює над удосконаленням флюяри, виготовляючи інструменти різних розмірів.

У 1967 році Михайло Тимофіїв стає студентом музично-педагогічного факультету Дрогобицького педагогічного інституту імені Івана Франка, де знайомиться з Д. Демінчуком. Дослідниця сопілкового виконавства Б. Корчинська, називаючи Михайла Миколайовича «першим відомим винахідником безклапанної хроматичної аплікатурної системи, застосованої на інструментах флейтового типу» (Тимофіїв, 2012), водночас відзначає і його вплив на формування Дмитра Демінчука – конструктора концертної хроматичної сопілки, який запозичив в майстра ідею десятиотвірного інструмента (Тимофіїв, 2012), тобто М. Тимофіїв відіграв вагомий роль у появі хроматичної десятиотвірної сопілки, яка стала початком нової фази розвитку сопілкарства та професіоналізації сопілкового виконавства.

Навчаючись та працюючи у Дрогобичі, Михайло Тимофіїв проводив активну творчу діяльність. Молодий музикант, який на той час був неперевершеним виконавцем автентичної музики, захопився й академічним виконавством, що дозволило йому грати в численних оркестрах і ансамблях та концертувати як соліст-сопілкар. У його концертному фольклорному музикуванні наслідуються орнаментально насичені традиції автентичної гуцульської музики, що базуються на високій техніко-аплікатурній майстерності.

Упродовж наступних років Михайло Миколайович як концертуючий музикант успішно репрезентує й класичні твори. Зокрема, в репертуарі Тимофіїва-соліста були «твори класиків та сучасних українських композиторів у супроводі камерного оркестру чи фортепіано, а саме Й. Гайдна, Ж. Б. Сеняє, К. Глюка, Й. С. Баха, Р. Глієра, Л. Обера, М. Лисенка, М. Корчинського, І. Вимера та ін. Знаковою подією стало те, що гру Михайла у 1984 році записала фірма «Мелодія», а у 1987 році – спільне канадсько-українське підприємство «Кобза» (магнітоальбом «Музичні інструменти Гуцульщини»)» (Тимофіїв, 1999).

У дрогобицькому періоді творчої діяльності М. Тимофіїва варто відзначити один важливий момент, що стосується початків академізації сопілкарства: активна творча діяльність молодого митця не лише сприяла впровадженню у навчальний процес етнодухових інструментів, а й відкриттю у Дрогобицькому педінституті класу гри на фрілці та сопілці (Філоненко, Німолевич, 2008). У подальшому методико-педагогічна діяльність митця успішно вилилася у багаторічну роботу на посаді викладача музичного відділу Коломийського педучилища (із 1999 р. – педагогічний інститут

– філія При-карпатського університету ім. В. Стефаника). Слід наголосити, що за цей час за чужого керівництва Михайла Миколайовича з'явилася ціла плеяда відомих українських музикантів (Філоненко, 2012).

Високий професіоналізм Михайла Тимофіїва, його популярність серед музичної еліти Галичини як репрезентатора автентичної культури та академічної музики зблизили його зі знайомими музикантами Західної України, зокрема із початку 1970-х років Михайло Миколайович співпрацює із Мирославом Корчинським, засновником Львівської академічної виконавської сопілкової школи, підтримує творчі зв'язки з «подвижниками» сопілкового виконавства.

26 грудня 1975 року у Львівській консерваторії відбулося розширене засідання кафедри народних інструментів, на якому обговорювалося питання щодо відкриття в музичному закладі класу сопілки, а також перспективи сопілкового виконавства загалом. В особистому архіві М. Тимофіїва зберігся аудіозапис цього засідання, що стало справжньою історичною подією. Так, в обговоренні брали участь знамі в Україні митці Ярослав Мазур та Ігор Хитра (Львів), Богдан Яремко (Рівне), Василь Петрованчук (Дрогобич) та ін. Михайло Тимофіїв, блискучий виконавець на етнодухових інструментах, був запрошений для музичної демонстрації гри на фрілці. Присутні дали високу оцінку професійного виконання митцем «Скерцо» Й. С. Баха, а автентичний орнаментально насичений твір «Гуцульські мелодії» справив на всіх без винятку слухачів незабутнє враження (Тимофіїв, 1994).

Упродовж багатьох років Михайло Миколайович із глибоким усвідомленням історичної значимості здійснював фонові записи не тільки фольклористичних експедицій, науково-творчих проєктів, а й низки концертних виступів, презентацій, студентських іспитів тощо.

Численні фольклористичні експедиції Галичиною, очолені М. Тимофіївим, стали основою глибинного знання народного інструментарію, що згодом знайшло відображення в його наукових розвідках та практичних порадах і рекомендаціях із виготовлення музичних інструментів. Від народних музикантів Михайло Миколайович успадкував численні традиційні гуцульські твори й інструментарій, а також принципи орнаментування й імпровізації. Він не лише вивчав народну музику, історію, культуру і побут, а й збирав етнографічні колекції. Використовуючи різноманітні джерела (як давні, так і сучасні) музикант чимало сил та праці вклав також і у вивчення народних інструментів рідного краю, зокрема він є автором понад 30-ти статей до «Енциклопедії Коломийщини» (Тимофіїв, 1972; Тимофіїв, 1981).

Плідно працюючи в експедиціях та залишаючись викладачем педагогічного коледжу, митець також бере участь у численних міжнародних та всеукраїнських науково-творчих проєктах (фестивалях, конкурсах, конференціях, симпозіумах тощо), популяризує сопілкове виконавство та традиційну музичну культуру України.

Серед індивідуальних рис митця передусім варто відзначити артистичність, урівноважений характер, феноменальну пам'ять, про що свідчить відтворення

ним у деталях подій 50-річної діяльності. Він надзвичайно вимогливий до себе, фанатично ставиться до професійної діяльності й завжди з неабиякою старанністю доводить розпочату справу до завершення.

Варто також нагадати, що захоплення М. Тимофіївим у ранньому віці етнодуховими інструментами (фрілька, тилинка, зозуля, дрімба), спонукало його самостійно оволодівати прийомами гри на них, поступово пізнаючи їхні особливості – стрій, будову, музикування, а згодом осмислювати технологію їхнього виготовлення та можливості вдосконалення.

Понад пів століття Михайло Тимофіїв проводив експерименти з етноінструментами сопілкової групи, докладаючи значних зусиль для їхньої професіоналізації, адже майстра-новатора народних музичних духових інструментів неабияк турбували інтонаційна нестійкість, тональна і технічна обмеженість, малий діапазон, акустичні звукові вади. Зважаючи на це, митця сміливо можна назвати людиною проникливого, світлого розуму, яка завдяки власній ерудиції, допитливості й майстерності доклала неабияких зусиль для вдосконалення музичних інструментів, втілювати свої задуми на практиці.

Нині видатний митець Михайло Тимофіїв як носій традиційних та автор новітніх технологій виготовляє сопілкові інструменти не лише з дерева, а й із ебоніту, пластмаси, глини (окарина, зозуля). На його сопілках грають артисти філармоній, музиканти професійних та самодіяльних колективів, учні та вчителі музичних шкіл, студенти й педагоги музичних закладів вищої освіти, а також українці Канади, США, Польщі, Білорусі, Чехії та інших країн.

М. Тимофіїва визнано одним із кращих майстрів-конструкторів народних духових інструментів. З-під його легкої руки «вийшли у світ» близько 1000 етнодухових інструментів, які були і надалі залишаються досить затребуваними. Майстер так дбайливо вдосконалив їх, що тепер на них можна виконувати не тільки народну, а й симфонічну музику. До речі, приватна колекція Михайла Миколайовича нараховує понад 200 експонатів етноінструментів, серед яких – давні та сучасні авторські зразки сопілкових інструментів кращих майстрів Гуцульщини. Його колекція народних інструментів, за твердженням Л. Філоненка, – це збереження глибинних пластів народної культури, які несуть невичерпні духовні сили багатьох поколінь (Філоненко, 2012).

Михайло Тимофіїв як видатний виконавець-мультиінструменталіст та фрількар репрезентував традиційну гуцульську музику в Україні, Румунії, Польщі, зробивши завдяки цьому вагомий внесок в історію та розвиток українського сопілкарства. Його численні концерти, виступи на радіо і телебаченні знаходили схвальні й захопливі відгуки у пресі упродовж багатьох років (Тимофіїв, 1999).

Багатогранна творча діяльність митця спрямована на творення сучасного етапу історії українського сопілкарства в сузір'ї видатних українських майстрів-конструкторів сопілкових інструментів І. Скляра, В. Зуляка, Д. Демінчука, С. Іларіонова та віртуозних виконавців-сопілкарів В. Попадюка, Д. Демінчука, Д. Левицького, М. Маркевича, М. Блощачака,

М. Бабчука, Ю. Гвоздя, О. Журавчака.

Слід також відзначити вагому працю Михайла Миколайовича як керівника оркестрів народної музики. Він докладав значних зусиль для відродження і розвитку народного музичного інструментарію та традицій виконавства, аби зберегти їх максимально наближеними до побутування гуцульської музики. Митець не тільки розширив інструментарій оркестру народних інструментів, а й збагатив його репертуаром та техніко-виконавським рівнем ансамблювання. Із розвитком форм колективного музикування (оркестри, ансамблі народної музики) давні (а нині вдосконалені) інструменти покликані темброво збагатити колективну творчість. На основі зібраних кращих зразків музично-інструментальних мелодій митець створював оригінальні композиції, які складали творчий доробок керованих ним оркестрів. До найбільш яскравих, віртуозних творів М. Тимофіїва слід віднести «Гуцульську фантазію» для фрільки з оркестром, що увійшла до виконавської практики професійних музикантів, а також майбутніх музикантів-сопілкарів, які навчаються в музичних закладах вищої освіти.

Висновки. Підсумовуючи викладене в дослідженні, зауважимо, що Михайло Тимофіїв як представник нової генерації інструменталістів-універсалів, що формувалася в Коломийській частині Галицької Гуцульщини впродовж 1970–1980-х років, і надалі залишається одним із найяскравіших її представників як виконавець та майстер музичних етнодухових інструментів, серед яких фрілька, дідик, дводенцівка, зозуля, ребро, сопілка, тилинка, вабці та ін., більшість з яких він виготовив власноруч. Він і сьогодні, на початку XXI століття, не зупиняється на досягнутому, перебуваючи у творчому пошуку нових якостей етноінструментів, докладаючи чимало зусиль для їхнього поширення і використання у виконавській практиці молодих музикантів.

У публікації про мультиінструменталіста Михайла Тимофіїва нами була зроблена спроба показати універсального митця, який поєднав у собі автентичного носія гуцульської традиції та майстра музичних інструментів, дослідника-фольклориста і виконавця різножанрової музики на духових етноінструментах. Митець увійде в історію як автор ідеї десятиотвірної сопілки та новатор-конструктор численних духових етноінструментів, а також як перший віртуозний виконавець і популяризатор автентичної та класичної музики на фрільці.

Перспективи подальших досліджень. Попри те, що українське сопілкове виконавство нині активно проникає у різні жанри музики, викладені в статті позиції варто продовжувати у подальших наукових розвідках щодо використання українського музичного фольклору як засобу навчання гри на етнодухових інструментах. Означений підхід має бути визначальним на різних рівнях музичної освіти та в усіх можливих напрямках виховання підростаючого покоління засобами традиційної музичної культури. Зокрема, робота та публікація авторських методик навчання гри на етнодухових інструментах сприятиме не лише науковому осмисленню форм і методів творчої музичної діяльності, а й збереженню та передачі унікальної

народномузичної культури молодому поколінню українців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Тимофіїв, М. М. (2012). Гуцульські музичні інструменти з обертоновим інтонуванням: тилинка, трембіта, дрімба. *Фольклористична діяльність Михайла Тимофіїва* / Л. Філоненко, О. Німилевич. 2-ге вид., випр. і доп. Івано-Франківськ: Місто НВ. С. 44–47.

Тимофіїв, М. М. (1972). Троїсті музики. *Музика*. № 3.

Тимофіїв, М. М. (1981). Оркестр «Гуцулія». *Вісті з України*. 3 вересня. № 36.

Тимофіїв, М. М. (1994). Самозвучні й ударно-перетинкові музичні інструменти гуцулів. *Гуцульщина: перспективи її соціально-економічного і духовного розвитку в незалежній Україні*: матеріали наукової конференції першого світового конгресу гуцулів в Івано-Франківську 17–18 серпня 1993 року. Івано-Франківськ – Коломия. С. 51–54.

Тимофіїв, М. М. (1999). Музичні інструменти Гуцульщини: група самозвучних. *Musika Galiciana*. Львів: Сполом. С. 209–234.

Філоненко, Л., Німилевич, О. (2008). Михайло Тимофіїв – педагог, учений-фольклорист, виконавець-віртуоз. *Молодь і ринок*. № 12 (47). С. 13–16.

Філоненко, Л. (2012). Фольклористична діяльність Михайла Тимофіїва. Івано-Франківськ: Місто НВ. 196 с.

Філоненко Л., Німилевич, О. (2014). Михайло Тимофіїв: невтомний популяризатор народної творчості (в 70-ту річницю від дня народження). *Українська музика* / за ред. Ю. Ясіновського. Львів. № 4. С. 68–71.

Тимофіїв Михайло Миколайович. (2024). *Вікіпедія*. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Тимофіїв Михайло Миколайович/](https://uk.wikipedia.org/wiki/Тимофіїв_Михайло_Миколайович/) (дата звернення: 04.04.2024).

REFERENCES

Tymofiiiv, M. M. (2012). Hutsulski muzychni instrumenty: z obertonovym intonuvanniam tylynka, trembita, drymba [Hutsul musical instruments with overtone

intonation: tylinka, trembita, drymba]. *Folklorystychna diialnist Mykhaila Tymofiiva* / L. Filonenko, O. Nimylovych. 2-he vyd., vypr. i dop. Ivano-Frankivsk: Misto NV. S. 44–47. [in Ukrainian].

Tymofiiiv, M. M. (1972). Troisti muzyky [The trio of musicians]. *Muzyka* № 3. [in Ukrainian].

Tymofiiiv, M. M. (1981). Orkestr «Hutsuliia» [Orchestra «Hutsulia»]. *Visti z Ukrainy*. 3 veresnia. № 36. [in Ukrainian].

Tymofiiiv, M. M. (1994). Samozvuchni y udarno-peretynkovi muzychni instrumenty hutsuliv [Self-sounding and percussion-membrane musical instruments of the Hutsuls]. *Hutsulshchyna: perspektyvy yii sotsialno-ekonomichnoho i dukhovnoho rozvytku v nezalezhnii Ukraini*: materialy naukovoї konferentsii pershoho svitovoho konhresu hutsuliv v Ivano-Frankivsku 17–18 serpnia 1993 roku. Ivano-Frankivsk – Kolomyia. S. 51–54. [in Ukrainian].

Tymofiiiv, M. M. (1999). Muzychni instrumenty Hutsulshchyny: hrupa samozvuchnykh [Musical instruments of the Hutsul region: a group of self-sounding instruments]. *Musika Galiciana*. Lviv: Spolom. S. 209–234. [in Ukrainian].

Filonenko, L., Nimylovych, O. (2008). Mykhailo Tymofiiiv – pedahoh, uchenyi-folkloryst, vykonavets-virtuoz [Mykhailo Tymofiiiv – teacher, folklore scholar, virtuoso performer]. *Molod i rynek*. № 12 (47). S. 13–16. [in Ukrainian].

Filonenko, L. (2012). Folklorystychna diialnist Mykhaila Tymofiiva [Mykhailo Tymofiiiv's folklore activity]. Ivano-Frankivsk: Misto NV. 196 s. [in Ukrainian].

Filonenko, L., Nimylovych, O. (2014). Mykhailo Tymofiiiv: nevtomnyi populiaryzator narodnoi tvorchosti (v 70-tu richnytsiu vid dnia narodzhennia) [Mykhailo Tymofiiiv: tireless promoter of folk art (on the 70th anniversary of his birth)]. *Ukrainska muzyka* / za red. Yu. Yasinovskoho. Lviv. № 4. S. 68–71. [in Ukrainian].

Tymofiiiv Mykhailo Mykolaiovych [Mykhailo Tymofiiiv]. (2024). *Vikipediia*. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Тимофіїв Михайло Миколайович/](https://uk.wikipedia.org/wiki/Тимофіїв_Михайло_Миколайович/) (дата звернення: 04.04.2024). [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 27.06.2024